

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

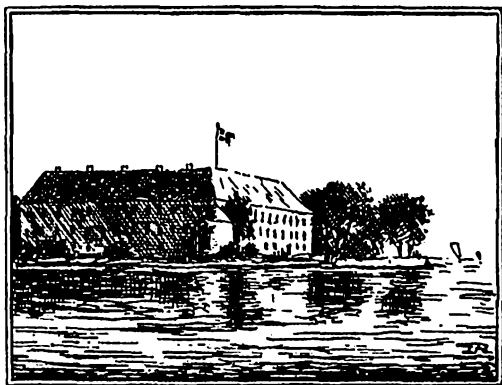
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRA ALS OG SUNDEVED

8. Hefte

Sønderborg Skipperlaug
og et Brudstykke af Byens
Søfartshistorie

af

J. RABEN

DYBBØL-POSTENS
BOGT. SØNDERBORG

Mennesket har altid, ogsaa under de mest primitive Forhold, søgt at skaffe sig Vej over Vandet. Saalænge vi kan følge Historien tilbage, kender vi brugbare Skibe eller Baade. Fund fra Oldtiden viser os Baadformer med gode Linjer, stabile og sødygtige. Fra den ældste Tid har Nordens Beboere faret til Søs.

Baadene var oprindeligt udhulede Træstammer. Bronzealderfolket byggede Baade med tyndt Baadskelet og Planker. Denne Byggeform kendte vi indtil for en halv Snes Aar siden kun som Billede, den findes ofte som Helleristning eller som Ornament paa Bronzegenstande. En Baad af denne Type fandtes ved Udgravningerne i Hjortspring Mose paa Als i Aarene 1921 og 1922.

En flad Baad, rigelig 10 m lang, med to tynde Sideplanker, »syet« sammen om Skelettet, for ikke at tale om Spanter, med dobbelt Køl.

En Mængde Vaaben, Skjolde og andre Genstande var sammen med Baaden lagt ned i den lille Mose. Der har vistnok staaet en Kamp ved den alsiske Kyst og Sejrh-

rerne har nedsænket Baaden og Byttet i Mosen som Tak til Guderne. Fundet stammer fra den førromerske Jernalder.

Bortset fra udhulede Træstammer, som kan stamme fra endnu ældre Tider end Hjortspringbaaden, betegnes den som den hidtil fundne ældste Baad i Norden.

Svensk Helleristning.

Et andet vigtigt Baadfund fra Oldtiden stammer ligeledes fra Sønderborg Amt. Det er Nydam-Baaden, som i 1863 blev udgravet i Nydam Mose ved Øster Sottrup. Denne Baad er ca. 23 m lang, 3,2 m bred og ca. 1,25 m høj. Baaden er bygget af Egeplanker og indrettet som Robaad til 28 Aarer. Den stammer fra Folkevandringstiden.

Et stort Fremskridt i Skibsbygningen viser de norske Fund fra Vikingetiden. 1880 fandtes et Skib i Kongshaug ved Gokstad og 1903 blev et lignende Skib udgravet ved Oseberg, i Nærheden af Tønsberg. Begge Skibe, bestemte til større Søfart, omend de er kun godt 20 m lange, vidner om en højtstaaende nordisk Skibsbyggekunst og om Vikingernes Mod og Sødugtighed. Vi véd,

at de nordiske Vikinger er faret vidt omkring, til Island og Grønland og Middelhavet. De stod ikke tilbage for Søfarten i Middelhavslandene.

Om Olaf Tryggvasons stolte Skib, »Ormen hin Lange« berettes, at det var 45 m lang med 34 Aarepar. Det kunde medføre 600 Mand, hvorimod Gokstadskibet antages at have haft en Besætning paa 65 Mand.

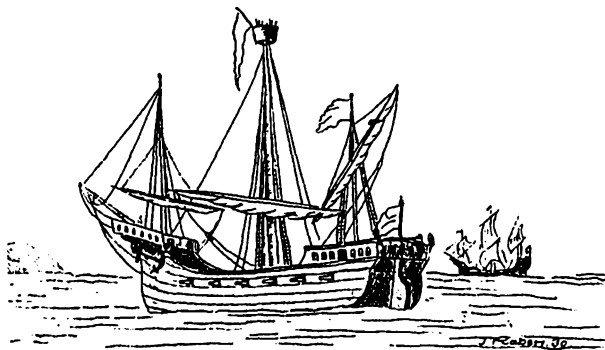
Vikingetidens Søfarer maa nærmest betragtes som Sørøveri. Paa Forstavnen var en ophøjet Plads, hvor de tapreste Mænd (Stavnsbuar) stod under Kampen. Agterude var ligeledes en højere Plads, »Lypting«, der stod Styrmanden, og under denne var »Kapparummet« for Mandskabet. Som en Slags Panserbeklædning var Mandskabets Skjolde anbragt omkring Rælingen.

Kristendommens Indførelse i Norden bragte mere fredelige Forhold ogsaa inden for Skibsfarten. Vikingernes Røvertog hørte op, Søfarten stilledes i Handelens Tjeneste og den tog et stort Opsving i Hedeby og Birkas Blomstringstid. De nordiske Skibe beherskede Handelen mellem de nordiske Lande og det nordlige Mellemeuropa.

Vore nordiske Vikinger drev i Hovedsagen deres Handel med Lande ved Rhinen og den nordvestlige Del af Karl den Stores Rige. I det nuværende Holland, hvor den gamle Rhin og Lek skilles, laa den betydelige Handelsby Dorestad, som den store Udførselshavn for Handelen med Norden. Her var Vikingerne stadige Gæster, og deres Snækker tog Vejen igennem Nordsøen, og for at undgaa den lange og farefulde Sejlads om

Skagen løb de ind gennem Ejderen og ind i Trenen, saalangt den var sejlbær, til Hollingsted. Herfra førtes Varerne, maaske ogsaa Skibene, over den kun 14 km lange Landstrækning til Hedeby, hvorfra Handelen strakte sig videre til Søs til de nordiske og baltiske Lande. Det var i Vikingetidens Stortid, ca. 800—1000 efter Kristi.

1241 oprettedes Hansaforbundet mellem Lybæk og Hamborg. Det varede ikke længe, før de skandinaviske Lande maatte overlade Herskerstillingen til Søs til Hanseaterne, som de i de følgende Aarhundreder forstod at opretholde. Det varede ikke længe før Bremen, Stettin, Kiel, Stralsund, Königsberg, Danzig, Riga, Reval og andre Handelsbyer kom ind under Hansaforbundet. Store Byer ved den atlantiske Kyst og Middelhavet sluttede sig til.

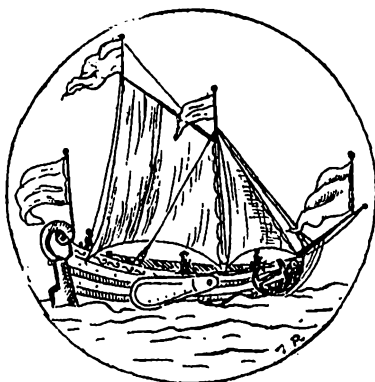

„Hansahoppe“.

Hansastæderne havde Skibe med to og tre Master og op til 150 Mand Besætning, med en Drægtighed indtil 200 Tøns. Fra de

store Mastekurve kunde en angribende Fjende overdynges med Pile. Skibene var kombinerede Krigs- og Handelsskibe til Beskyttelse af Hansabrødrenes Handel. For Fribyttere og Sørøvere var de farlige Modstandere. Hansaen omfattede i sin Blomstringstid 90 Byer. Dens Magtstilling begyndte at svækkes med det syttende Aarhundrede.

Trediveaarskrigen og de følgende Svenskekrige brød Hansastaternes Magtstilling til Søs, ligesom den i stærk Grad næsten ødelagde vor hjemlige Skibsfart. Først i det 17. Aarhundredes sidste Aartier kom der Liv i Søfarten. Det førte til et livligt Opsving, som ogsaa for Sønderborg By fik sin store Betydning. Sønderborg fik en betydelig Handelsflaade og egne Skibsværfter, hvor der byggedes store Skibe, som i Løbet af de følgende 200 Aar pløjede alle Verdenshave.

Skibsbillede fra Pokalen.

Sønderborg Skipperlaug ¹⁾

har i de sidste 300 Aar været Sjælen i Sønderborgs Søfartshistorie. Hvor gammel denne Sammenslutning er, véd man ikke. Ved Nyordningen af Lauget i Aaret 1680 er der Tale om det »seit uralten Jahren« bestaaende Laug. Den ældste bevarede Datering af Lauget er 1614. Dette Aarstal findes paa det gamle »Opstandelseshanner« som nu opbevares i Skipperlaugsværelset paa Sønderborg Slot. Dette Aar maa derfor betragtes som Laugets Grundlæggelse.

Da Laugsvæsenet blomstrede op i det 14. og 15. Aarhundrede, fødtes ogsaa Skipperlaugene i de forskellige Havnebyer. En af de

¹⁾ En udmærket Afhandling om Laugets Konstitution, Artikler og Privilegier, af Professor Paul Döring findes aftrykt i »Zeitschrift für Schlesw.-Holst. Lauenb. Geschichte«, Bind 26, Side 481 ff. og i »Heimat-Blätter für den Kreis Sonderburg«, Bind I, Side 49 ff.

ældste, endnu bestaaende Sømmandssammenslutninger er vel Skipperlauget i Lybæk fra Aaret 1379. St. Annabroderskabet for Skipper og Sømænd i Hamborg oprettedes 1492. I Flensborg kendes Lauget fra 1654. Krigene i det 17 Aarhundrede hindrede Skibsfarten i høj Grad, Søfartens Tilbagegang ødelagde samtidig Skipperselskaberne. I Aarhundredets sidste Halvdel, da Forholdene blev bedre, gik man i Gang med Laugenes Nyordning. Dette skete for Sønderborgs Vedkommende i Aaret 1680. 1681 var Medlemsantallet 87.

Den 17. Februar 1680 indsendtes en Afskrift af Laugets nye Artikler med Underskrifter af 60 Laugsbrødre, til Byens Borgmester for at faa Kopiens Rigtighed attesteret. Laugsskraaen indeholdt 29 Artikler, den blev saa sendt til den kongelige Guvernør, Hertug Ernst Gynther af Augustenborg, som under 13. Januar 1681 konfirmerer Laugets Rettigheder med nogle uvæsentlige Ændringer af Artiklerne, der i Stedet for 29 kom til at indeholde 26 Paragrafer.

1708 og 1777 stadfæstedes Artiklerne paany.

1783 konfirmerede Kong Christian VII et nyt Udkast med 21 Artikler under 12. Marts 1783.

Den 20. Marts 1817 konfirmerede Kong Frederik VI, og 2. September 1843 Kong Christian VIII Laugsartiklerne.

Den sidste Konfirmation, udstedt af Kong Frederik VII, lyder:

Frederik den Syvende.

AF GUDS NAADE KONGE TIL DAN-
MARK, DE VENDERS OG GOTHERS,
HERTUG TIL SLESVIG, HOLSTEN,
STORMARN, DITMARSKEN, LAUEN-
BORG OG OLDENBORG etc. etc.

Gjøre vitterligt at eftersom hos Os aller-
underdanigst er ansøgt og begjært Vor aller-
naadigste Konfirmation paa de af Vor højt-
elskede Herr Fader, Høiselig Kong Christian
den Ottende, høilovlig Ihukommelse under
2. September 1843 stadfæstede Artikler for
Skipperlauget i Sønderborg, saa ville Vi, i
Anledning af Vor nuværende Kongelige Ar-
veregjering have disse Artikler forsaavidt
ikke deri ved almindelig eller særlige Anord-
ninger er skeet eller herefter skeer nogen
Forandring, confirmerede og stadfæstede, li-
gesom Vi og hermed confirmere og stadfæste
samme og allernaadigst ville, at bemeldte
Laug derved paa det kraftigste skal være
beskyttet og haandhævet.

Hvorefter sig alle og Enhver allerunder-
danigst have at rette.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Givet paa Vort Slot Christiansborg, den
5. April 1853. (sign.) *Frederik R.*

Confirmation

paa Artiklerne for Skipperlauget
i Sønderborg.

Efter Kong Frederik VII Død i 1863 søgte Skipperlauget paany at faa Artiklerne konfirmeret af den nye Konge Christian IX.

Den 29. December 1863 blev følgende Skrivelse indsendt igennem Magistraten i Sønderborg.

Supplication Sønderborg den 29. Decbr. 1863.

Bestyrelsen for Skipperlauget ansøger underdanigst om allerhøjeste Konfirmation af Laugets Artikler.

Bilag: Artikler- og de derpaa meddelte allerhøjeste Konfirmationer i Original og Afskrift.

I Henhold til det Høie Kongelige Ministeriums Bekjendtgørelse af 4. Decbr. 1863 angaaende Indlevering af Bestallinger, Privilegier og andre Expeditioner til Konfirmation, tillader Bestyrelsen for Skipperlauget i Sønderborg sig hosfølgende i Original og Gjenpart at indsende de Skipperlauget under 12. Marts 1783 meddelte og senest under 5. April 1853 allerhøist confirmerede Artikler, med underdanigst Begjæring om, at disse Artikler maa blive allernaadigst confirmerede af vor nu regjerende Konge.

Allerunderdanigst

Jørgen Clausen, Oldermænd.

Hans Andresen, Skiørmand.

Til

det Høie Kongelige
Ministerium

for Hertugdømmet
Slesvig.

Imidlertid kom Krigens Udbrud. Ansøgningen kom ikke videre end til Borgmester Hilmar Finsen, hvor den foreløbig blev liggende. Krigens Afslutning bragte den politiske Omvæltning for vor Landsdel. Den danske Konge kunde ikke mere konfirmere Laugsartikler fra denne Landsdel. De nye Mænd paa Sønderborg Raadhus har henlagt Sagen, Skipperlaugets Kongebreve vandrede i Arkivet, hvor de laa gemt og glemte og ingen vidste, hvor Papirerne var kommet hen.

Efter dette Sammenhæng kunde Professor Døring ikke vide andet, naar han i sin udmærkede Afhandling om Sønderborg Skipperlaug beretter, at Dokumentet i 1864 ikke er kommet tilbage.

I Aaret 1916 blev de savnede Dokumenter fundne. Jeg søgte efter nogle Akter i Byens Arkiv og ved denne Lejlighed fandt jeg Skipperlaugets Kongebreve. Jeg anmodede daværende Borgmester Dr. Petersen om at give dem tilbage til Skipperlauget. Dokumenterne blev tilsendt den 18. November 1916, og de er nu igen indlemmet i Skippernes Arkiv.

Foruden den nævnte Konfirmation af Kong Frederik VII af 5. April 1853, er tre Kongelige Konfirmationer bevaret, af:

Kong Christian VII, 12. Marts 1783,

Kong Frederik VI, 20 Marts 1817,

Kong Christian VIII, 2. Sept. 1843.

Ved Konfirmationen af 1783 er tilføjet en Afskrift af de ændrede Laugsartikler, »omarbejdet af Oldermænden, Skjørmanden og samtlige Medlemmer af Sønderborg Skipperlaug.«

Tiden før 1680.

Fra Tiden før Laugets Nyordning i 1680 er kun faa Ting bevaret:

Sølvbægeret fra 1672.

Bægeret er 24 cm højt med et Tværmaal af 12 cm. Laaget krones af en Ridder i middelalderisk Dragt med Sværd. (Sværdklingen mangler). Venstre Haand holder et Skjold med Vaaben og Indskrift: Jacob Jensen, 1672

Vaabenet viser en Mur med Port og derover en halv springende Hest. Hjelmene prydes ligeledes med den springende Hest.

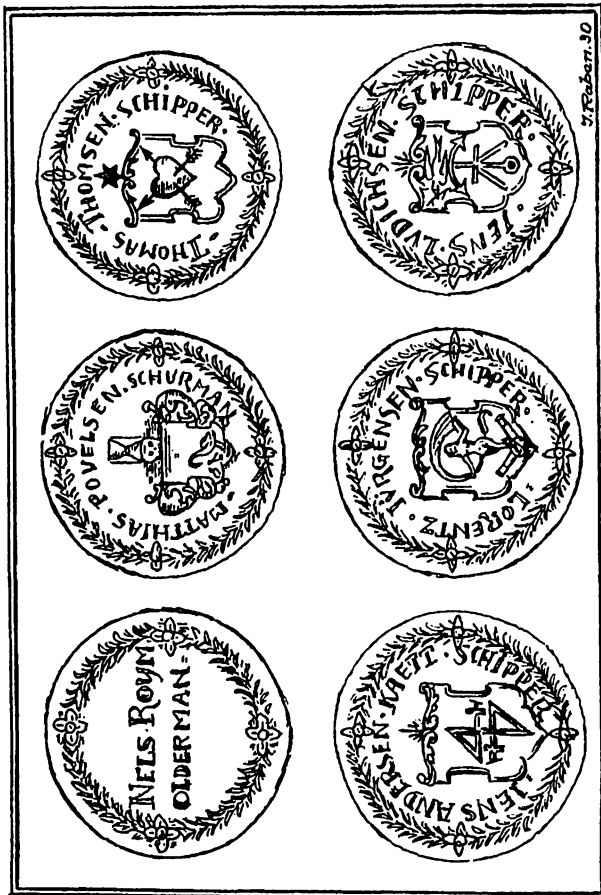
Jacob Jensen var Borgmester i Sønderborg og havde som saadan Sæde i Laugets Raad. Han forekommer i Protokollat indtil 1693, i hvilket Aar Conrad Petersen blev Borgmester i Sønderborg.

Paa selve Bægeret er indgraveret 3 Skibsbilleder i Medaillonform: en Fregat med fulde Sejl og 6 Kanonporte, et tremastet Handelsskib og en Jagt med 5 Mands Besætning. Mellem Skibsbillederne er indgraveret 6 Plader med Navn og Vaaben, Oldermænd, Skjormænd og de 4 ældste, som udgjorde Laugets Bestyrelse.

1. Niels Roym, Olderman.
2. Matthians Povelsen, Schurman.
3. Thomas Thomsen, Schipper.
4. Jens Andersen Kaett, Schipper.
5. Lorentz Jürgensen, Schipper.
6. Jens Lydichsen, Schipper.

Ved de fem sidste er vedføjet Vaaben.

Disse Navne forekommer ikke i Protokoller efter 1680. Der blev valgt en ny Bestyrelse.

Efter en efterladt Notits af Professor Paul Døring, Rektor ved Sønderborg Real-skole, var Jens Lydichsen Skjørmand for Skipperlauget fra 1661 til 1679. Han er vistnok død i dette Aar; 1680 betaler »Sehl. Jens Lüdicxsens Wittibe« Medlemsbidrag til Skipperlauget.

I Skipperlaugsværelset paa Sønderborg Slot opbevares en malet Vinduesrude med Billedet af et Skib — formodentlig Jens Lydichsens Fartøj, og hans Navn med Aarstallet 1664. Den blev fundet i et gammelt Hus i Skovbyballe og er foræret til Samlingerne paa Sønderborg Slot af Gaardejer Andr. Duus i Skovbyballe.

Herby Rabers.

Opstandelsesbanneret.

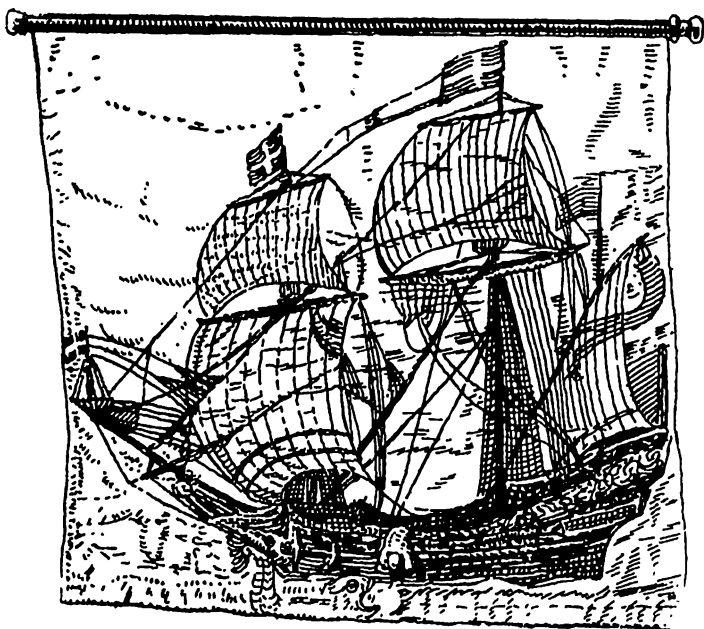
Det gamle Banner, broderet paa Silke, bærer Aarstallet 1614. Det viser den opstandne Kristus med Korsfanen. Ved hans Fødder Dødningehoved og Knogler. Over Kristusfiguren følgende Indskrift:

»Joh. 11. 25. Spricht Christ:

Ick bin de Upstandige vnde dat Lewent, wol an mi gelovet, de wert leven, wen he oock rede störfve.«

»Jonas«-Banneret

er ligeledes et prægtigt Silkebroderi uden Aarstal, men efter Stil og Teknik fra sam-

Det gamle Skipperlaugsfane paa 1614.

me Tid som Opstandelsesbanneret. En gammel Fregat godt armeret gaar for fulde Sejl. Ud over Rælingen hænger en menneskelig Figur, det skal være Jonas, og et Uhyre i Vandet — Hvalfisken — ligger parat til at sluge ham.

Naar hvert Aar i Januar de Sønderborg Skippere kommer sammen for at fejre deres »Skipperlaug«, møder Medlemmerne med en gammel Tinmedaille med blaat Baand. Det er det gamle Medlemstegn, som skal være anskaffet 1684, da Mathias Paulsen var Oldermann. Billedet paa Medaillen skal være Sønderborgflaadens største Skib, som dengang ejedes af Michel Ahlmann.

Medaillen er slaaet i Tin, med Billede af en Orlogsfregat under Sejl. Den bærer ingen Indskrift, den stolte Fregat var tilstrækkelig til at karakterisere dens Betydning. Medaillen er kun præget paa den ene Side, dens Tværmaal er 3,5 cm.

Medlemsmedaille.

Til Laugsfesten 1931 blev et nyt Medlemstegn anskaffet, en Kopi af det gamle, ligeledes slaaet i Tin. Det er blevet uddelt til Medlemmerne og de gamle Medailler blev

taget tilbage, for at de kan opbevares sammen med de andre Laugssager paa Sønderborg Slot.

Laugredskaber fra den nyere Tid.

Den større Laugskiste er fra 1684. Den er blevet malet i 1838. Paa det runde Laag: »Schiffer Gelags Lade 1838«. Paa Forsiden er bevaret de gamle Navne af Giverne:

Christian Lichtappel.

Christian to Lichtappel.

Henning Herrn.

Jürgen Tügesen.

Michel Ahlmann.

Christian Johansen.

1864.

Laagets Inderside bærer et Maleri af et af Datidens Koffardiskibe. Det var den Kiste, som gemte Artiklerne, Lovbogen, Protokollerne og de kongelige Privilegier. Den stod aaben, naar Oldermænden talte Ret.

Den mindre *Laugskiste* er ligeledes bleven nymalet i 1838. Hvad den gemmer under dette Farvelag, kendes ikke.

Model af en Skonnertribrig.

Et Silkebanner med Billede af Femmesteren »Potosi«, broderet og foræret af Skipperlaugets Damer 1908.

Til Laugets 300 Aars Fæst, 1914, fik det som Gave fra Sønderborg By en stor Sølvpokal med Indskrift.

Tobaksskrinet og en Sammelbøsse er Gaver til 300 Aars Fæsten.

Desuden ejer Lauget nogle Billeder, Flag og andre Ting. Alle disse Genstande

opbevares i det saakaldte »Skipperlaugsværelse« i Samlingerne paa Sønderborg Slot, hvor ogsaa Arkivet er gemt.

Skipperlaugets Oldermænd siden 1661.

- 1661—1680 Nels Roym
1680—1686 Mathias Paulsen
1686—1690 Jens Kords
1690—1708 Jørgen Lichtappel
1703—1718 Jørgen Tygesen
1718—1740 Jürgen Löw
1740—1743 Andreas Krabbe
1743—1762 Jørgen Christensen Wrangel
1762—1772 Peter Larsen
1772—1776 Hans Krabbe
1777—1782 Christian Hansen Ahlmann
1783—1789 Peter Hansen Peerhøj
1790—1801 Lorenz Jacobsen
1801—1802 Heinrich Schade
1802—1820 Michael Ahlmann
1820—1835 P. Jebsen, Raadmand
1835—1840 Nicolai Ahlmann
1841—1854 Nic. Jebsen
1854—1856 Peter Petersen
1856—1863 Christian Iversen
1863—1866 J. Clausen
1866—1870 H. Staugaard, Havnefoged
1870—1882 A. Kaufmann
1882—1895 Georg Nielsen
1895—1897 Bendix Ohlsen

1897—1909 Franz Nagel
1909—1925 Hans Nielsen
1925—1927 Jürgen Ohlsen
1927 Jacob Moldt

Skipperlaugets nuværende Oldemand,
Kaptajn Jacob Moldt.

Søfart i Sønderborg.

I Heinrichs Rantzaus Beskrivelse af den Cimbriske Halvø (omkr. 1590) nævnes ogsaa Skibsfarten. Derefter var Hamborgs Skibe utallige, Flensborg havde 200 paa Søen, Femern 50, Kiel 20, Heiligenhafen 18, Itzehoe 22, Krempe 19, Wilster 26.

For største Delen har Skibene bestaaet af Everter og Jagter, men om et Skib fra Krempe berettes, at det havde en Drægtighed af 90 Læster. Krempe og Wilster havde Skibsfart til Indien.

Om Sønderborg nævner Heinrich Rantzau intet, men vi ved, at Sønderborg ogsaa dengang havde en betydelig Skibsfart.

1795 ejede Sønderborg 67 Fartøjer med en Drægtighed af 1346 C. L. Sønderborg stod dengang i tredje Række, efter Flensborg og Aabenraa med de fleste Skibe i Hertugdømmet.

Fra Slutningen af 18. Aarhundrede var Æbler en stor Udførselsartikel fra Als, især til Rusland. 1790 blev afskibet 10 Skibe med

Æbler fra Sønderborg. De repræsenterede en Værdi af ca. 10000 Rigsdaler. Omkring 1835 hørte denne Udførsel op.

Krigen med England 1807 virkede ødelæggende paa Sønderborgs Handelsflaade. Omkring 40 Skibe blev kapret og Mandskabet kom i langvarig Krigsfangenskab i England. Efter Freden begyndte man igen at forøge Flaaden. Fra 1816—1833 byggedes 11 nye Skibe i Sønderborg. 1835 var Handelsflaaden oppe paa 67 Skibe, deraf 3 Fre-gater, 7 Brig, Skonnerter og Galeaser og 37 Jagter med tilsammen 1307 C. L.

SØNDERBORG SKIBSLISTE 1805.

Kaptajns Navn:	Lstr.
1. Ahlmann, Christian, Sønderborg	87
2. Ahlmann, Nicolai, Sønderborg	79 Brig
3. Hansen, Hans J., Sønderborg	80 Brig
4. Nielsen, Nicolai, Sønderborg	76 Brig
5. Carstensen, Carsten, Sønderborg	79
6. Lange Thomas, Sønderborg	71½ Brig
7. Lorentzen, Hans, Sønderborg	69 Brig
8. Lange, Lorentz, Sønderborg	69 Brig
9. Rasch, Peter H., Sønderborg,	62 Brig
10. Frost, Joach. Fr., Sønderborg	55 Brigant
11. Madsen, Lorenz, Sønderborg	63 Brig
12. Steoh, Nic. G., Sønderborg	53 Brig
13. Jørgensen, Christian, Sønderborg	51 Skonnert
14. Ahlmann, Jürgen, Sønderborg	46 Brig
15. Møller, Christian, Sønderborg	45 Gall.
16. Lange, Michel J., Sønderborg	39 Gall.
17. Matzen, Jørgen, Sønderborg	35 Gall.
18. Christiansen, Peter, Sønderborg	31 Gall.
19. Molt, Jens J., Sønderborg	27 Gall.
20. Peerhøj, Hans, Sønderborg	27 Gall.

21. Miang, Hans Jørg., Sønderborg	24 Gall.
22. Jacobsen, Hans P., Sønderborg	21½ Gall.
23. Baackmann, Sønderborg	21½ Gall.
24. Iversen, Asmus, Sønderborg	21½ Gall.
25. Petersen, Peter, Sønderborg	21½ Gall.
26. Christensen, Johann, Sønderborg	21 Gall.
27. Lorentzen, Jørgen, Sønderborg	21 Gall.
28. Lange, Thomas, Sønderborg	20 Gall.
29. Ring, Hans, Sønderborg	20 Jagt
30. Dethlefsen, Christian ,Sønderborg	20 Jagt
31. Nielsen, Jens J., Sønderborg	20 Jagt
32. Thomsen, Jørgen, Sønderborg	19½ Jagt
33. Nielsen, Nicolai, Sønderborg	19½
34. Lorentzen, Peter, Sønderborg	19
35. Miang, Hans J., Sønderborg	19
36. Gottländer, Asmus, Sønderborg	19
37. Jensen, Jeremias, Sønderborg	19
38. Augsburg, Hans, Sønderborg	18½
39. Spang, Johannes, Sønderborg	18
40. Lassen, Christian, Sønderborg	18
41. Staugaard, Jens C., Sønderborg	18
42. Carstensen, Jørgen, Sønderborg	17½
43. Jebsen, Christian , Sønderborg	17½
44. Petersen, Peter, Sønderborg	17½
45. Andresen, Johann, Sønderborg	17
46. Helmer, Friedr., Sønderborg	17
47. Dethlefsen, Erik, Sønderborg,	17
48. Bertelsen, Christian, Sønderborg	17
49. Andersen, Hans, Sønderborg	17
50. Cordt, Peter, Sønderborg	16½
51. Sørensen, Berthel, Sønderborg	16
52. Miang, Nicolai, Sønderborg	16
53. Dethlefsen, Jürgen, Sønderborg	15½
54. Miang, Jacob, Sønderborg	15

1800½

Foruden disse 54 Skibe med en Drægtighed af 1800½ C. Lstr. indeholder Fortegnelsen 26 mindre Fartøjer med 228½ C. Lstr. Sønderborgs Handelsflaade udgjorde derefter i Aaret 1805 et Antal af 80 Skibe med 2029 C. Lstr. Desværre nævnes ikke Skibenes Navn.

	Skibenes Antal	C. L.
1842:	51	1501½
1845:	45	1745½
1850:	45	1085
1853:	49	1337½
1855:	52	1635
1860:	46	2072
1862:	46	1496
1867:	35	2234½

I 1867 var af større Skibe følgende:

1. Juno	131½ C. L.	Sønderborg 1865
2. Ohina	91½ C. L.	Sønderborg 1861
3. Diana	81½ C. L.	Nyborg 1865
4. Salamander	172 C. L.	Sønderborg 1857
5. Triton	252½ C. L.	Sønderborg 1858
6. Java	154½ C. L.	Aabenraa 1860
7. Nicoline	159½ C. L.	Sønderborg 1861
8. Activ	78 C. L.	Aabenraa 1861
9. Ida	71 C. L.	Sønderborg 1862
10. Japan	108 C. L.	Sønderborg 1862
11. Peiho	122 C. L.	Sønderborg 1864
12. Falkon	165 C. L.	Flensborg 1865
13. Chlooris	167½ C. L.	Kiel 1865
14. Falk	60 C. L.	Aabenraa 1859
15. Oberon	169½ C. L.	Sønderborg 1866

Af disse Skibe tilhørte de tre første Rederiet Peter Karberg, de andre Chr. Karberg i Sønderborg.

Skibsbygning i Sønderborg.¹⁾

Om de gamle Skibsværfter i Sønderborg ved vi kun lidt. Paa Peter Hansen Resens Tegning af Sønderborg i »Danske Atlas« fra omkr. 1670 ser man, at der blev bygget Skibe baade paa Sønder- og Nørrebro.

I »Provinzialberichte« 1806 findes følgende Notits: »Sønderborg havde ikke mindre end tre Skibsværfter, hvor man hele Aaret igennem byggede nye Skibe eller reparerede gamle.«. — En senere Beretning meddeler: »I Aarene 1798—1833 blev 34 Skibe bygget i Sønderborg, de fleste for udenbys Rederes Regning. Den største Del større Skibe, saakaldte Brigantiner (Skonnertbrig) med en Drægtighed af 80 og over 80 Commerce Læster«.

Ved Sønderhavnegade (Nr. 22 og 24) laa »Mester Johanneses Værft«, tilhørende Skibsbygger Johannes Schmidt. Hans sidste Arbejde var Fuldriggeren »Frederik VII«* 179½ C. L.; den løb af Stabelen 1851. Ført af Kapt. B. Ohlsen, hørte den mange Aar til Sønderborgs Handelsflaade.

¹⁾ Om Skibsbyggeriet i Sønderborg:
Søchting og Larsen, Haandværk og Industri
i Sønderborg Amt. Sønderborg, 1924.
E. Kühler, »Vom Sonderburger Schiffsbau«,
i Heimatblätter VI, p. 88 ff.

Paa Hjørnet af Nørrebro og Sønder Havnegade »Hans Mesters Værft« (Skibsbygger H. C. Jensen). Nu indtages denne Plads af Margarinefabriken. Her byggede Hans Mester 1860 Barken »Sarah«* til Hamborg. 1863 flyttedes Værftet over paa Sundvedsiden. Da Krigen brød ud i 1864 laa Sønderborgskibet »Juno«* under Arbejde. Det blev fuldført i 1865.

Ved Nørrehavnegade havde Skibsbygger Seifert, omkr. 1850—60, sin Byggeplads for mindre Fartøjer. Hauschildts Værft ved Nordenden af Havbogade er dog af største Betydning for Sønderborgs Skibsbyggeri. Det blev grundlagt af Mathias Pechmann 1757, 1766 solgt til Skibstømrer Asmus Jensen Hoeg, der igen solgte det til Jacob Jensen for 1600 Rigsdaler kontant. 1770 købte Jürgen Lorentzen Værftet for 1050 Rigsdaler. 1786 blev Skibsbygger Thomas Petersen Godt Ejer. Hans Enke solgte 1806 Værftet ved Avktion for 2100 Rigsdaler til Jørgen Matzen. Denne maa senere have solgt Værftet til Købmand O. F. Ahlmann, Graasten, som bortforpagtede det til den fra England stammende Skibsbygger Palmer. 1843 købte Hans Heinrich Hauschildt, som havde været i Lære hos Palmer, Værftet af Ahlmann.

Under Hauschildts Ledelse blev Værftet en stor Virksomhed. I 70erne havde det 6 Beddinger, og i travle Tider fandt 90—100 Skibstømrere og Arbejdere Beskæftigelse. I godt 30 Aar har Hauschildt bygget over 60 Skibe, deraf mange stolte Fuldriggere, blandt hvilke »Triton«* og »Viginia« var de

største. I St. Mariekirken i Sønderborg hænger Modeller af disse to Skibe. Hauschildt døde 1876, 64 Aar gammel. Hans Søn fortsatte Faderens Værk, 1878 løb det sidste store Skib af Stabel, Fuldriggeren »Tai Wan«*. — Dampskibene begyndte at ødelægge Sejlskibsfarten. I Begyndelsen af 80erne indstilledes Arbejdet helt. Heinrich Hauschildt var senere Skibskonstruktør paa Tecklenborg-Værftet i Gestemünde, hvor han udarbejdede Tegningerne til Femmasteren »Potosi« og senere har han som Tegner paa Germania-Værftet i Kiel givet Tegningen til den tyske Kejserindes Jagt »Iduna«, som før ofte har gæstet Alssund og Høruphav.

*) Af de med * forsynede Skibe findes Billeder i Samlingerne paa Sønderborg Slot.

Hauschildts Værft 1864.

Skibe, byggede i Sønderborg

Efter Skibslisten i Tiden fra 1842—1867.

Bygg./Skibets Navn/Drægtighed	Kpt. eller Ejer:
1790 Marie	11 1848: H. J. Richter
1804 Paradis ¹⁾	13 1842: H. Schmidt
1808 Nøjsomhed	7½ 1842: D. Dethlefsen
1816 Juno ²⁾	78 1842: P. Karberg
1816 Amicitas ³⁾	95 1842: Chr. Petersen
1825 Diezwey Gebrüd. ⁴⁾	9½ 1842: Hans Jensen
1825 Anna Dorthea ⁵⁾	86 1842: C. Møller
1826 Dania ⁶⁾	140½ 1842: G. Bendixen
1831 La'fayette	7½ 1842: H. Schmidt
1831 Haabet	6½ 1842: P. Gregorius
1833 Helena	150½ Kapt. F. Löck
1835 Enigheden	15½ Hans Miang
1836 Fortuna ⁷⁾	139½ Kapt. Biehl
1837 Cæcilia ⁸⁾	7 1842: S. J. Birch
1839 Mathilde	31 1842: P. Karberg
1840 Skjold	184 1848: Math. Karberg ⁹⁾
1840 Hertha	36 1845: Kpt. Majbøl
1841 Heckla ¹⁰⁾	29½ 1842: P. Karberg
1841 Waldemar ¹¹⁾	122 1842: M. C. Schmidt
1841 Hvitfeldt ¹²⁾	55 1842: J. G. Otzen
1842 Johanna	3½ 1842: P. M. Hansen
1843 Mercur ¹³⁾	133½ 1844: Math. Karberg
1843 Niord ¹⁴⁾	98 1844: Asm. Kaufmann
1844 Amalie ¹⁵⁾	2½ 1845: Peter Nielsen

1844	Australia	129	1845:	C. W. Jacobsen
1845	Frau Anna	6½	1845:	L. Ohlsen
1845	Caroline	6½	1846:	S. J. Birch
1846	De tre Søskende ¹⁶⁾	2½	1846:	K. Larsen
1847	Sophie ¹⁷⁾	83½	1847:	Chr. Iversen
1847	Ceres	37½	1847:	Chr. Petersen
1847	Helena Cicilia ¹⁸⁾	6½	1847:	P. C. Nielsen
1849	Louise Emilie	7½	1851:	N. C. Staugaard
1850	Frederik VII	179½	1851:	Chr. Petersen
1850	Emanuel	5½	1851:	H. J. Jacobsen
1850	Lykkens Prøve	10½	1851:	Chr. Ohlsen
1850	Cicilia Catarina	4½	1851:	J. Seifert
1851	Als	35	1851:	C. Majbøl
1851	Christ. Mathilde ¹⁹⁾	48	1851:	H. C. Clausen
1852	Amazone ²⁰⁾	9½	1852:	H. H. Hauschild
1853	St. Francisko	8	1855:	C. Petersen
1855	Virginia ²¹⁾	354½	1855:	Kapt. Prehn
1856	Louise	9½	1857:	C. Petersen
1856	Anna Christiana	20½	1857:	C. Petersen
1856	Dorothea	7½	1857:	C. Jacobsen
1856	Herman Theodor			
1856	Christine	1½	1857:	Alex. Jessen
1856	De tre Brødre	2	1857:	C. Jørgensen
1856	Johannes	3½	1857:	H. H. Samuel
1856	Diderik	6½	1857:	J. G. Otzen
1857	Salamander ²²⁾	172		C. Karberg
1858	Triton ²³⁾	252		C. Karberg
1861	Nicoline	159½		C. Karberg
1862	Chin-chin	66		C. Karberg
1862	Ida ²⁴⁾	71		C. Karberg
1862	China ²⁵⁾	91½		P. Karberg
1862	Japan ²⁶⁾	108		Chr. Karberg
1864	Peiho	122		Chr. Karberg
1865	Juno ²⁷⁾	131½		P. Karberg
1866	Oberon	169½		Chr. Karberg

Noter.

- 1) Ophugget 1844.
- 2) Solgt til København.
- 3) Sunket i Havnen — 1844—1849.
- 4) Ophugget 1844.
- 5) Forulykket i November 1846.
- 6) Solgt til Amerika 1846.
- 7) Solgt 1848.
- 8) Forliste 1862.
- 9) Mathias Karberg, Søn af Købmand Andr. Valentin Karberg i Sønderborg, gik den 21. December 1848 med »Skjold« fra Cuxhaven til Singapore. Ved Smut Sand, ved Englands Kyst, fandtes Skibet fyldt med Vand. Man har aldrig hørt noget om Mandskabet. (Sdbg. Kirkebog, 1849.)
- 10) Forulykket 1848.
- 11) Solgt til Amerika 1846.
- 12) Forliste 1862.
- 13) Forliste 1849.
- 14) Solgt til Hamborg 1854.
- 15) Solgt til Kiel 1847.
- 16) Forliste 1862.
- 17) Solgt til København 1854.
- 18) »Helena Cicilia« ejede Kapt. C. Hansen, Sønderborg, fra 1886—1904, da den blev solgt til Kapt. Reimer. Skibet forliste omkr. 1906 ved Brunsnæs.
- 19) Forliste 1854.
- 20) Solgt til Laboe 1854.

- 21) »Virginia« forliste 1869 i Nærheden af Cape of god Hope. Skibet var med en Ladning Rug undervejs fra Kronstad til den russiske Garnison i Wladiwostok.
 - 22) Gik under paa en Rejse til Batavia.
 - 23) Solgt til England kort efter 1880.
 - 24) »Ida« blev solgt i Japan.
 - 25) Forsvandt i en Tyfon.
 - 26) Barken »Japan« gik i Fart paa Østkysten indtil 1872, samme Aar ombygget af Hauschildt, og blev omdøbt. Den gik under Navnet »Cito« atter til Østen og blev senere kondemneret i Japan.
 - 27) Under Krigen 1870 laa ca. 70 Skibe interneret i Honkong. Deraf var der 6 Sønderborg-Skibe. Af disse nævnes: »Diana«, Kapt. Jacobsen, »Oberon«, Kapt. Schmidt, »Juno«, Kapt. Iversen, »Lizzie«, Kapt. Otzen, og »Java«, Kapt. Majbøl.
-

En Skipperlaugsfest for 80 Aar siden. 1)

Det var i Tiden mellem de slesvigske Krige, omkring 1855. Den sidste Halvdel af Januar havde bragt haard Vinter, Sønderborg Havn var isfyldt. Skibene laa i Vinterleje ved Ballastpælene ved Sundvedsiden. Den nybyggede Kæmpe i Sønderborg Handelsflaade »Virginia« laa og ventede paa isfrit Vand, for at den kunde begynde sin Jomfrufart. En lille Jagt, J. Seifferts »Cicilia Catarina«, paa godt 4 C. L., laa som en Lilleglut ved Siden af den 354 C. L. store »Virginia«. Chr. Petersens nye Skonnert »Anna Christina« laa paa Bedding hos Hauschildt sammen med flere Smaaskibe.

En Onsdag Morgen var de gamle Søgutter tidligt paa Benene, man mærkede, at der var noget særligt paa Færde. Da de første Solstraaler strøg over Østerhagen, drænedes et Kanonskud over den stille, tilsnede By. Paa alle de i Havnen liggende Skibe gik Flagene til Tops og i Havnekvarterene og hvor der boede Søfolk, saa man flagsmykkede Huse. Det var Skippernes Føsttag; Sønderborgs gamle, ærværdige Skipperlaug skulde den Dag sætte Præg paa Byen.

1) Sml. »Heimatblätter« 1921; Kühler: »Ein Schiffergelagsfest vor 70 Jahren«.

Der var Travlhed paa »Colosseum«. Cornelius Hansen var allerede flere Dage forud beskæftiget med Forberedelserne til at modtage de mange fine Gæster. Skipperlauget var dengang en af Aarets feudale Dage. Dagen før var der Vinprøve. Oldermænd Peter Petersen, Skjørmanden og Skafferen skulde smage og bestemme Bordvinen. Løse Tunger vilde paastaa, at denne »Prøve« var mere grundig end sagkyndig. Til Festmiddagen havde Peter Grymøller bragt nogle 30-pundige Kalvefjerdinger med fra Flensborg. I Køkkenet havde Kogekonen, den gamle »Mutter Clausen« Kommandoen. Hun holdt et strengt Øje med Pigerne for at intet skulde mislykkes. Der blev spækket Harer, fyldt Kalkuner, utallige Kødboller stod i Række paa de snehvide Brædder, Pigerne rev Peberrod, saa Taarerne trillede. Gevyrtskring- og andet Bagværk leverede Bager Johannsen i »e brænd Ga«, »e Wiener Tort« var Stolt-heden i Mutter Clausens Bagekunst.

— — —

Klokken er ti.

Op ad Perlegade kommer et mærkværdigt Fartøj. Hans Braghs Fiskerbaad er sat paa en Slæde, trukket af Hans Christian Førmands Heste fra »e Plantbei«. Baandsmænd i Orlogsdragt med baandsmykkede Lakhatte betjener de 8 Aarer og ved Roret staar Hans Henrik Samuel fra »æ Visk« med en mægtig »Tremaster« paa Hovedet og en rigtig Sabel. Samuel var Styrmand paa en hamborgsk Brig og var lige kommet hjem fra Langfart. I Baaden sad Æresgæster med høje »Angstrør« paa Hovedet. Det er kendte Havbo-

gassere: Jens Peter Nielsen, Mausi Brag, Hans Miang fra »e Hønkildtrap« og Peter Brag. De to Flagdreng, Hans Nielsen og Kaad-Miang, som staar paa Vagt ved »Colosseum«-Døren, banker paa Vinduet, og Musi Petersen svinger Taktstokken. De gamle Sømandsviser bruser Gæsterne imøde. Baadsmændene paraderer med Aarene, medens Hans Henrik med strakt Sabel lægger Haanden ved Tremasteren, som han har lært det af den engelske Midshipman. Paa denne Maade »sejles« alle Gæster til »Colosseum«. Ligesom ved Festlokalet paraderes for Skipperne, naar de afhentes i Hjemmet.

Gæsterne samles i Kahyten (Colosseums lille Sal). Den er pyntet med Grønt og ligner en Have med smaa Lysthuse og festlig Illumination. Overalt dækkede Frokostborde.

Den første Akt er det højtidelige Øjeblik, da nye Medlemmer optages. Skjørmanden forelæser de gamle Laugsartikler og de nye Laugsbrødre giver Oldermændene Haandslag paa trofast Laugsbroderskab. Pagten besegles ved, at »Velkomsten« gaar rundt og tømmes til Bunds.

Frokostens Glæde griber de gamle Gubber og de tager godt fat, ogsaa hvad Drikke angaar. Blev en Skipper lidt svag i Benene, havde den forudseende Vært sørget for et godt Leje, hvor den søsyge kunde kaste Anker et Par Timer. Men saadant maatte ikke passere Skafferne. Det vilde sætte en Skamplet paa ham, som hele Alssunds Vand ikke kunde tvætte af. Derfor blev dette Embede kun givet »søfaste og helbefarne« Mænd.

Klokken 2 begyndte Damerne at komme. Det var Skaffernes Opgave at tage imod dem. Købmændene Christian Karberg, Peter Karberg, Günthersohn og andre havde stillet deres Wienervogn til Raadighed. Nu maa Skafferen være paa sin Post. Musi Petersen hilser enhver Vogn med en kraftig Tush. Damerne føres op i de øverste Værelser. Laugsbrødrene sidder med lange Kridtpiber, som Kapt. Majbøl har taget med fra Holland, og fortæller de utroligste Historier fra Søen, medens de ikke forsømmer Kaffe-punchen.

Ved 4-Tiden er alle Damer »kørt sammen«. Ved Solnedgang drøner Kanonen igen og Flagene tages ned. Musi Petersens Blæsere kalder til Taffel i den med Grønt og Guirlander pyntede Sal. Der er anbragt flere gamle Minder: de to Laugsbannere, Skibsmodeller og Billeder fra Kina, Oldermændens gamle Sølvskrin og Valdemars gamle Lovbøg paa Oldermændens Plads.

Oldermænden med Frue indtager deres Plads ved Siden Æresgæsterne, Borgmester Finsen og Toldforvalteren med Frue. Købmænd og en Del af Byens fremtrædende Borgere er repræsenteret.

Taflet indledes med Sangen:

Hvad ligner vel Sømandens festlige Glæde
I Venskabs og Kærligheds trofaste Favn,
Hvor frejdigt og fro han sin Vise kan kvæde,
Forglemmende Jordlivets Sorger og Savn?
Hvor Bowlen frisk damper, hvor Druesaft smiler
Og Jubel genlyder i festsmykket Hal;
Hvor Time paa Time gemytligt bortiler
I lun Passiar ved den fyldte Pokal!

Hoioho! hoioho! hoioho! hoioho!
;: Tralala! tralala!
Tralala! lalala! lalala!
Tralala!
Tralalala! lalala! lalala!
Tralalala! tralala! tralalala! Hurra!

Om Vint'ren end raser, og Stormens Vrede
End Bølgerne piske fra Pol og til Pol:
Her sidder han lunt, som en Bisp i sin Rede,
Omstraalet af Glædens oplivende Sol.
Her fandt han en Havn, hvor ej Storme tude,
— I venlige Hjemstavn, ved Kærligheds Bryst;
Her ligger forstøjet og trygt nu hans Skude,
Og venter paa Vaarens fornyede Dyst.

Hoioho! o. s. v. — o. s. v.

Hurra da for Dagen, som Glæden os skjænker!
Op, lad os den nyde i fuldeste Maal!
I Bowlen vi drukner alt, hvad som os krænker!
Og drikke med Jubel vort Broderlaugs Skaal!
Ja, Skaaler paa Skaaler vi frejdigt vil tømme:
For Konge og elskede Fædreneland;
For Selskabets Kvinder, de hulde og ømme;
For Alsø, den fagre, med skovklædte Strand!

Hoioho! o. s. v. — o. s. v.

Menuen er følgende: Frisk Suppe med
Kødboller og Ris med Rosiner, Suppekød
med Kartoffler og Peberrod, Kalvesteg, Ha-
resteg, Kalkunsteget med Mandeldejg og slut-
telig Dessert. Dertil serveres en kraftig
Rødvin. Der spises med god Appetit, som
det hedder i en af de gamle Laugssange:

»Med Mad og Drikke bedst man kan
Sin Sundhed konservere,
Den Sætning har en ret Forstand,
Og er nok værd den Ære,
At vi den følge Ord for Ord,
Og svigter ingen Retter,
Om stundom man og paa vort Bord
Uvante Sager sætter.

En fornem Usling nu og da
Vel spørge maa sin Mage:
»Hvad ønsker Herren til sin Mad?
Hvordan skal jeg den lave?«
Slig Kuratel ej skreven er
For Mænd, som Søen pløje;
Os volder ingen Mad Besvær;
Vi alting let fordøje.«

Oldermanden vier Landsherren sit første Glas og Selskabet synger: »Og dette skal være Kongens Skaal, Hurra!«

Talerne var korte, tilskaaren efter de gamle Gubber, men mange i Tal: for Borgmesteren og Toldforvalteren, for Oldermanden og de gamle Laugsbrødre, for det gamle Sønderborg og dets Søfart, for Havfruerne og de unge Laugsbrødre. Og ude i Gaarden stod gamle Gerhard Tønnigsen parat til at ledsage ethvert Leve med en Salve som Salut af sin gamle Jagtbøsse. Mellem Talerne florerede de yndede Sømandsviser: »Brødre, her er sikker Havn, ved det bugnende Bord med de dejlige Retter«, »Hvad er en Sømands Liv?«, »Om hundred Aar er alting glemt« o. s. v. Meget yndet var en

ny Sang, som Kantor Grimm havde skrevet
og sat i Melodi:

O, hvilken Glæde, hvilken Lyst,
Opliver raske Sømands Bryst,
Naar højt fra Toppen Flaget vejer,
Og Snækken sig i Bølgen nejer;
:,:Da synger han saa frisk og fro:
Ohoioho! Ohoioho!

Rask slipper han de Kjæres Favn!
Og letter saa i Herrens Navn!
Snart Ankeret for Bugen hænger,
Og friske Brise Skuden krænger.
:,: Afsted det gaar med frejdigt Mod!
Ohoioho! Ohoioho!

Hen over Bølgens hvide Ryg
Nu Snækken danser stolt og tryg:
Se, hvor den som en Pil fremskyder
Og fraadende de Bølger bryder,
:,: Mens raske Gutter syngte fro:
Ohoioho! Ohoioho!

Saa gaar han under Sang og Lyst
Fra Fødestavn til fjerne Kyst.
For Stormens Brøl han ikke bæver,
Men uforsagt sit Øje hæver
:,: Til Himmelen i Haab og Tro.
Ohoioho! Ohoioho!

Snart bærer Bølgen ham igjen
Tilbage til det kjære Hjem,
Hvor trofast Kjærlighed ham møder,
Og Venskab Livet ham forsøder.
:,: Her fandt han Havn, og den var god!
Ohoioho! Ohoioho!

Taflet varer fire Timer. Man synger
Selskabets Skaal:

»Og dette skal være vort Selskabs Skaal, Hurra! —
Og Skam for den, som ikke
Vort Selskabs Skaal vil drikke, —
Hurra, Hurra! — Den Skaal var bra'. — Hurra!

Oldermanden hæver Taflet og Kaffen
indtages i de forreste Værelser og i Kahv-
ten, medens Salen rømmes til Dansen. Mu-
siken hvirvler gennem Salen, Dansen begyn-
der. »Plads for e Ollemand!« raabes igen-
nem Salen, og to værdige Par indleder med
en gratis Menuet. De gamle Danse gaar
Slag i Slag, og selv Selskabets Ældste springer
med i den traditionelle Sønderborger
Dobbeltkvadrille.

»Mussi«s Trompeter kalder Selskabet
ind i Kahyten. Her staar den dampende
Punchebowle og Skafferne har travlt, mange
Taler, krydret med springende Humør, gen-
nembølger Kahytens Atmosfære.

Atter lyder Sang:

∴ Brødre! nu lader Glassene klinge,
Jublende hilser festlige Dag! ∴
Atter vi samles i Venneklynge,
∴ Hvor vi med Glæden gør fælles Sag. ∴
∴ Gamle og Unge, vi Velkomst byde
Her, hvor ej Sorgen, kun Glæden bor; ∴
Musikkens Toner yndigen lyde
∴ Til muntre Sanges liflige Chor! ∴
∴ Stormen og Klipper ej os genere
Her udi Glædens dejlige Hall ∴
Sang, Vin og Piger, Søgutten lære
∴ Frejdigt at tømme fulde Pokal. ∴

∴ Hurra for Kongen og for hans Rige!
Hurra for Flaget, Bølge og Sø! ∴
Vort elskte Fædreland aldrig vi svige!
∴ Trofast vi stande indtil vor Død! ∴

Ved Midnatstid samles man i Sidesalen til Smørrebrød med Skinke, Øl og Snaps. Dette Maaltid maa holde for Resten af Natten. Damerne faar Kaffe og Chokolade med Kager.

Klokken seks spilles op til sidste Dans. Saa bliver Oldermændene fulgt hjem med Musik. I sin Gadedør udbringer han endnu et Leve for Skipperlauget og »Mussi«s Orkester spiller en sidste Tush.

